

INSTITUTI I KURRIKULËS DHE I TRAJNIMIT

**PROGRAMET E KURRIKULËS ME ZGJEDHJE TE DETYRUAR TË
GJIMNAZIT**

FUSHA: SHKENCA SHOQËRORE

LËNDA: PSIKOLOGJI

KODI: 8.6.11.Z

PROGRAMI I LËNDËS PSIKOLOGJI

PËR KLASËN E 11^{të}

TIRANË, DHJETOR 2009

Nxitja e shëndetit dhe e sigurisë, e shkathtësive të të mësuarit dhe e produktivitetit në punë, e zhvillimit të fëmijës dhe të adoleshentit, e efektivitetit njerëzor në botën e sotme teknologjike dhe informative përbën një objektivi të përhershëm të një sistemi të efektshëm arsimor. Studimi i psikologjisë në shkollën e mesme i shërben këtij objektivi. Si shkencë e mendjes dhe e sjelljes, psikologjia përbën një pjesë të rëndësishme të formimit shoqëror të nxënësit të shkollës së mesme.

Përmes studimit të psikologjisë, nxënësit do të arrijnë të kuptojnë kompleksitetin e mendimit dhe të sjelljes si edhe faktorët që kushtëzojnë ndryshimet e individëve nga njëri-tjetri

Ata do të kuptojnë metodat e studimit të kësaj shkence dhe do të mësojnë si t'i zbatojnë ndërgjegjësimet e fituara në jetën e tyre të përditshme.

Lënda e psikologjisë do t'u japë mundësi nxënësve të shkollave të mesme të përvetësojnë njohuri dhe aftësi të reja që do t'u krijojë mundësinë e mbështetjes së zhvillimit personal e social të tyre.

Psikologjia është një shkencë e grupit shoqëror dhe ka lidhje të shumta si me shkencat shoqërore ashtu edhe me ato natyrore.

Themeli për një mësimdhënie cilësore të psikologjisë në shkollën e mesme është kuptimi, shprehja dhe përhapja e njohurive të psikologjisë si shkencë. Përtej këtij themeli mësimdhënia e psikologjisë e parashikuar në këtë program synon gjithashtu që të mbështesë rritjen e nxënësve, zhvillimin dhe përshtatjen e tyre në një botë që ndryshon me shpejtësi.

Ky program u ofron nxënësve njohuritë më të pranuar nga shkenca psikologjike, ato njohuri që i ndihmojnë ata në jetën e tyre dhe ato njohuri që janë të dëshirueshme prej nxënësve.

Mësimdhënia cilësore e psikologjisë në shkollën e mesme dhe që kërkohet nga ky program, do të bazohet në pritshmëri të qarta për nxënësit, duke e vënë theksin në një të mësuar aktiv. Mësuesi që do ta realizojë do të kujdeset që ta pasurojë atë duket shfrytëzuar psikologjinë e nxënësit dhe duke iu përgjigjur karakteristikave të ndryshme të tyre.

Nxënësit do ta mësojnë lëndën e psikologjisë në mjedise të ndryshme: mjedisi i shkollës do të jetë vetëm njeri ndër ta. Kontaktet e nxënësve me të tjerët, me median, me klubet, panairt, familjen, etj., do të shtrojnë para tyre një numër shumë të madh çështjesh që përbëjnë shanse për përvetësim të mëtejshëm të njohurive psikologjike.

Realizuesi i këtij programi është mirë të mbajë parasysh mundësinë e shfrytëzimit të këtyre mjedisëve, me qëllim që nxënësit jo vetëm të kuptojnë aftësitë, interesat dhe vlerat që kanë, por edhe të përpiqen të fitojnë pavarësi në marrjen e vendimeve.

Parimet themelore mbi të cilat shtjellohet lënda e psikologjisë në këtë program do të jenë:

- ekzaminimi empirik i sjelljes dhe i proceseve mendore,
- qëndrimi kritik ndaj dukurive psikologjike
- kuptimi dhe toleranca ndaj diversitetit.

Shoqëria shqiptare po fragmentohet dhe po diversifikohet me shpejtësi dhe kjo është bota ku rritet nxënësi i shkollës së mesme. Programi i psikologjisë do të kontribuojë që të kuptohet e të respektohet diversiteti i pafundëm njerëzor dhe të zhvillohet përkatësisht aftësia e nxënësve për t'u mirëkuptuar në këtë botë dhe për të zhvilluar tolerancën e arsyeshme ndaj saj.

Mësuesi i lëndës së psikologjisë duhet t'i ndihmojë nxënësit e vet në mësimin e kësaj lënde përmes përdorimit të një numri të madh metodash si:

- demonstrimet në klasë,
- të nxënësve në bashkëpunim me të tjerët,

- projektet kërkimore,
- shërbimet për komunitetin.

Meqenëse fusha e psikologjisë është shumë fleksibël e nuk mund të dogmatizohet, mësuesve që do të punojnë me këtë program u kërkohet që të jenë sa më krijues në realizimin e tij.

Qëndrimi i tyre krijues duhet të shihet në raport me mënyrën e realizimit të orëve që ai ka në dispozicion, me lirinë për të zgjedhur materiale të tjera zëvendësuese për veprimtaritë me karakter zbatues, me materialet shtesë që ata u sugjerojnë nxënësve, me listat e temave që u rekomandojnë e të tjera.

2. SYNIMI I LËNDËS

Lënda e psikologjisë synon:

- t'u japë nxënësve njohuritë dhe t'u zhvillojë përmes tyre ndërgjegjësimet të domosdoshme për të kuptuar vetveten dhe të tjerët.
- t'u japë nxënësve mundësinë për të ndikuar (intensifikuar, modifikuar, ndryshuar) në marrëdhëniet e tyre me veten dhe me të tjerët.
- të zhvillojë aftësitë dhe prirjet për respektimin e diversitetit, si kusht për mirëqenien vetjake e sociale dhe për zhvillimin e potencialit njerëzor.

3. OBJEKTIVA TË PËRGJITHSHËM

Përmes studimit të lëndës së psikologjisë, nxënësit duhet të jenë të aftë

- për të shprehur kuptimin që kanë për proceset e fenomenet psikologjike sipas tematikës së mësimave.
- për të dialoguar e për të debatuar me njeri-tjetrin për çështje të ndryshme të psikologjisë.
- për të trajtuar çështjet në mënyrë kritike e krijuese.
- për të bashkëpunuar e për të konkurruar.
- për të zbatuar frymën e tolerancës së arsyeshme dhe të mirëkuptimit.

Në mënyrë më të detajuar objektivat përshkruhen në secilën prej linjave të lëndës.

4. OBJEKTIVA SIPAS LINJAVE

KLASA 11

36 javë x 2 orë = 72 orë

Linja 1: Studimi i psikologjisë

Përshkrimi i përmbajtjes së linjës: Në këtë linjë nxënësit do të njihen me fushën e psikologjisë dhe me zhvillimin që ajo ka pësuar; me çfarë merret psikologjia dhe këndvështrimet në të cilat ajo i sheh fenomenet psikologjike; me degëzimet e psikologjisë dhe me mënyrën se si studiuesit e psikologjisë e pasurojnë diturinë psikologjike.

Orë të sugjeruara: 7 orë

Linja 1: Studimi i psikologjisë	Objektiva
	<p>Në fund të kësaj njësie mësimore nxënës/i-ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të dallojë këndvështrimet e sotme të psikologëve për kuptimin e sjelljes dhe të proceseve mendore; ▪ të përshkruajë nënfushat kryesore të psikologjisë; ▪ të tregojë veçorinë e psikologjisë në studimin e sjelljes dhe të proceseve mendore; ▪ të përshkruajë zhvillimin e psikologjisë si një shkencë empirike; ▪ të vlerësojë rëndësinë e funksionimit psikologjik në jetë; ▪ të shpjegojë rëndësinë e mirëqenies shpirtërore dhe të kujdesit që i duhet kushtuar kësaj.

Linja 2: Biopsikologjia

Përshkrimi i përmbajtjes së linjës: Në këtë linjë nxënësit do të njihen me bazat biologjike të sjelljes njerëzore e me themelin kimik të saj; me mënyrën sesi ne vihem në mbahemi në kontakt me botën në të cilën jetojmë; me ndërtimin e aparatit që na ndihmon të kuptojmë botën me të cilën kemi kontaktuar.

Në këtë linjë nxënësit do të njihen me rrugët që ndjekin sinjalet që prej organeve të shqisave e deri në tru; me shqisat e të parit, dëgjuarit, shijuarit, nuhatjes; me perceptimin përkatës dhe me faktorë ndërmjetës në procesin e perceptimit.

Në këtë linjë nxënësit do të njihen me konceptet dhe teoritë mbi motivacionin; me motivet për të ngrënë, pirë e për sukses; me marrëdhëniet dhe hierarkinë e motiveve. Në këtë linjë nxënësit do të njihen me natyrën e emocioneve dhe teoritë që i shpjegojnë ato; me mënyrat e shprehjes së emocioneve

Në këtë linjë nxënësit do të njihen me stresin, stresorët dhe reagimin ndaj tyre; me sistemin imunitar dhe sëmundjet; me marrëdhëniet midis modeleve sjellore dhe sëmundjeve të caktuara; me mbrojtjen nga stresi dhe adoptimin e besimeve dhe të sjelljeve të shëndetshme.

Orë të sugjeruara: 23 orë

	Objektiva
	<p>Në fund të kësaj njësie mësimore nxënës/i-ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të përshkruajë strukturën dhe funksionim e neuronit;

<p>Linja 2: Biopsikologjia</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ të përshkruajë organizimin e sistemit nervor; ▪ të përshkruajë teknologjitë dhe metodat klinike të studimit të trurit; ▪ të përshkruajë strukturën dhe funksionimin e sistemit endokrin; ▪ të shpjegojë bashkëveprimin e trashëgimisë me mjedisin në lidhje me sjelljen; ▪ të shpjegojë perceptimin dhe bashkëveprimin e personit me mjedisin; ▪ të analizojë rolin e biologjisë dhe të të nxënit në motivacionin dhe emocionet; ▪ të përshkruajë teoritë kryesore për motivacionin; ▪ të analizojë aspektet fiziologjike, afektive, kognitive dhe sjellore të emocioneve; ▪ të shpjegojë reagimet fiziologjike dhe psikologjike ndaj stresorëve; ▪ të vlerësojë rëndësinë e kujdesit për funksionimin mendor; ▪ të vlerësojë veprime për përmirësimin e shëndetit mendor; ▪ të vlerësojë nevojën për përmirësimin e funksionimit mendor; ▪ të vlerësojë plane për përballimin e stresit personal.
---	--

LINJA 3: Zhvillimi

Përshkrimi i përmbajtjes së linjës: Në këtë linjë nxënësit do të njihen me ndikimin e faktorëve gjenetikë në zhvillim; me zhvillimin prenatal; me zhvillimin mendor, emocional, social gjatë foshnjërisë dhe fëmijërisë, me zhvillimin gjatë adoleshencës; me zhvillimin në moshën e rritur.

Në këtë linjë nxënësit do të njihen me biologjinë e motivit seksual; me faktorët socialë e kulturorë me ndikim në seksualitetin; me çrregullimet seksuale; me qëndrimet e shëndetshme seksuale.

Në këtë linjë nxënësit do të njihen me shkollat kryesore të shpjegimit të personalitetit: atë psikodinamike, kognitive, fenomenologjike dhe atë karakterologjike; me vlerësimin e personalitetit.

Orë të sugjeruara: 15 orë

	Objektiva
<p>Linja 3: Zhvillimi</p>	<p>Në fund të kësaj njësie mësimore nxënës/i-ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të përshkruajë zhvillimin si proces jetësor; ▪ të tregojë teknikat për grumbullimin e të dhënave për zhvillimin njerëzor; ▪ të përshkruajë teoritë për zhvillimin njerëzor ▪ të diskutojë për temat më të mëdha lidhur me zhvillimin: rolin e mjedisit e trashëgimisë, vazhdimësinë/ ndërprerjes së zhvillimit, qëndrueshmërinë/paqëndrueshmërinë e zhvillimit, zhvillimin në periudha kritike. ▪ të diskutojë për teoritë për kuptimin e personalitetit;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ të përshkruajë mjetet në përdorim për vlerësimin e personalitetit; ▪ të vlerësojë periudhën personale të zhvillimit dhe rëndësinë që ka ajo për jetën; ▪ të mbajë qëndrime të mirinformuara në lidhje me krizat e moshës së vet; ▪ të zhvillojë sjellje të shëndetshme në lidhje me substancat, seksin, ushqimin; ▪ të ndërtojë plane për zhvillimin e personalitetit individual.
--	---

LINJA 4: Njohja

Përshkrimi i përmbajtjes së linjës: Në këtë linjë nxënësit do të njihen me kuptimin mbi vetëdijen; me gjumin dhe ëndrrat; me hipnozën dhe gjendjet që krijohen prej drogave psikoaktive.

Në këtë linjë nxënësit do të njihen me modelet klasike të të mësuarit: me nxënien e sinjaleve dhe të shoqërimeve (kushtëzimi klasik i Pavlovit) e me të nxënien e pasojave të sjelljes (kushtëzimi veprues i Skinnerit); me të nxënien me imitim, duke bërë, duke kuptuar. Të gjitha këto do të shihen të lidhura me sjelljen e nxënësve në kontekstin e tyre.

Në këtë linjë nxënësit do të marrin informacion për natyrën e kujtesës e për mënyrën se si ndodh të regjistrojmë informacion të ri; për faktorët me ndikim në punën e kujtesës; për mënyrat me të cilat mund të përmirësojmë vëllimin dhe cilësinë e kujtesës sonë e të administrojmë harresën; për bazat biologjike të kujtesës, etj.

Në këtë linjë nxënësit do të njihen me kuptimin mbi inteligjencën dhe mbi teoritë mbi të; me funksionet bazë të të menduarit; me përfaqësimet mendore e me strategjitë e të menduarit; me testimin e inteligjencës; me situatën problemore e me marrjen e vendimeve.

Orë të sugjeruara: 15 orë

	Objektiva
Linja 4: Njohja	<p>Në fund të kësaj njësie mësimore nxënës/i-ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të përshkruajë kuptimin dhe parimet e të nxënien; ▪ të rendisë pjesët përbërëse të të mësuarit kognitiv; ▪ të flasë për rolin e biologjisë dhe të kulturës në procesin e të nxënien; ▪ të përshkruajë mënyrën si bëhet regjistrimi dhe përdorimi i informacionit të kujtesës; ▪ të përshkruajë sistemet e kujtesës afatshkurtër e afatgjatë ▪ të analizojë metodat e përmirësimit të kujtesës; ▪ të diskutojë për strategjitë dhe pengesat për zgjidhjen e problemeve dhe marrjen e vendimeve ▪ të rendisë tiparet strukturore të gjuhës; ▪ të përshkruajë teoritë dhe stadet e zhvillimit të gjuhës; ▪ të shpjegojë lidhjet ndërmjet të menduarit dhe gjuhës;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ të përshkruajë natyrën e ndërgjegjes; ▪ të përshkruajë karakteristikat dhe teoritë e gjumit, të ëndrrave dhe të hipnozës ▪ të përshkruajë drogat psikoaktive dhe rolin e tyre në psikikë ▪ të tregojë pse dhe si maten veçoritë individuale ▪ të analizojë marrëdhëniet ndërmjet trashëgimisë dhe mjedisit në diferencat individuale; ▪ të përshkruajë natyrën e inteligjencës dhe si testohet ajo; ▪ të zhvillojë plane individuale për përmirësimin e kujtesës dhe të të menduarit; ▪ të zgjidhë probleme mbi bazën e njohurive të fituara.
--	--

LINJA 5: Variacionet mes individëve e grupeve

Përshkrimi i përmbajtjes së linjës: Në këtë linjë nxënësit do të njihen me kuptimin mbi sjelljen jonormale; me shpjegimin dhe klasifikimin e sjelljes jonormale; me trajtimin e saj.

Në këtë linjë nxënësit do të njihen me fenomenet psikologjike që aktivizohen prej të qenit në shoqëri, posaçërisht me perceptimin social, qëndrimet, paragjykimet, tërheqjen reciproke, bindjen, agresivitetin, altruizmin dhe proceset grupale.

Fokusi i kësaj linje do të jetë sjellja e nxënësve në kontekstet e tyre tipike dhe mundësitë për të përmirësuar këtë sjellje duke zhvilluar tolerancë dhe mirëkuptim.

Orë të sugjeruara: 12 orë

Linja 5: Variacionet mes individëve e grupeve	Objektiva
	<p>Në fund të kësaj njësie mësimore nxënës/i-ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të përshkruajë karakteristikat dhe origjinën e sjelljes anormale; ▪ të rendisë metodat e përdorura për studimin e sjelljes anormale; ▪ të shpjegojë kategoritë kryesore të sjelljes anormale; ▪ të përshkruajë metodat më të shquara për trajtimin e sjelljes anormale; ▪ të tregojë kush i trajton çrregullimet e sjelljes; ▪ të diskutojë për aspektet etike të trajtimit të sjelljes së çrregulluar; ▪ të mbajë qëndrimin e tij për gjykimin social dhe qëndrimet shoqërore; ▪ të përshkruajë kategoritë shoqërore dhe kulturore; ▪ të analizojë ndikimin shoqëror dhe marrëdhëniet shoqërore; ▪ të dallojë sjellje të shëndetshme mendore; ▪ të vlerësojë shëndetin mendor; ▪ të zhvillojë sjellje jostigmatizuese ndaj personave me shqetësime mendore;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ të vlerësojë rolin e psikologut dhe të psikiatrit; ▪ të demonstrojë qëndrime tolerance dhe joparagjykuese në jetën personale.
--	--

5. KËRKESA TË LËNDËS PSIKOLOGJI NDAJ LËNDËVE TË TJERA

Psikologjia-5 linjat	Lënda me të cilën lidhet
Studimi i psikologjisë	Sociologjia
Biopsikologjia	Biologjia
Zhvillimi	Biologjia
Njohja	Biologjia
Variacionet mes individëve e grupeve	Sociologjia

6. KËRKESA PËR ZBATIMIN E PROGRAMIT

Ky program është një dokument zyrtar. Bashkë me të ekzistojnë dhe përdoren edhe një sërë dokumentesh të tjera. Të gjitha këto formojnë një pjesë përbërëse të kurrikulës së formimit shoqëror të nxënësve që ndjekin gjimnazin. Hartimi i këtij programi mban parasysh edhe lëndët e tjera me të cilat lidhet drejtpërdrejt dhe tërthorazi ky program.

Për të siguruar përdorimin sa më të mirë të programit është e vlefshme njohja me dokumentet e lartpërmendura.

Te korniza kurrikulare vëmendje e veçantë i duhet kushtuar:

- a. Synimeve të përgjithshme të kurrikulës së gjimnazit,
- b. Synimeve të linjave ndër-kurrikulare,
- c. Vlerësimit të nxënësit me notë,
- d. Parimeve të mësimdhënie-mësimnxënies.

Në mënyrë që tërësia e dokumenteve zyrtare (korniza kurrikulare, standardet e fushës së të nxënësve dhe programi lëndor) të zbatohen më së miri në dobi të nxënësve, përdoruesit e tyre duhet të njohin (nëse ekzistojnë dhe janë në lidhje) programet lëndore të lëndës së sociologjisë dhe biologjisë.

Është mirë që përdoruesit e dokumenteve të përmendura të njohin të kenë njohuri edhe për standardet e fushave të tjera të të nxënësve, si dhe për programet e lëndëve të tjera të të njëjtit vit.

Objektivat e programit

Ky program përshkruan objektivat e përmbajtjes së kësaj lënde, posaçërisht të pesë linjave kryesore të tij. Objektivat specifike të çdo ore mësimore janë detyrë e mësuesve të lëndës. Krahas këtyre objektivave në fushën e përmbajtjes, mësuesit pritet të hartojnë edhe tregues specifike me të cilat vërtetohet realizimi ose jo i këtyre objektivave.

Për shembull: Objektivi “Organizimi i sistemit nervor” mund të ketë si tregues performance:

- a. Nxënësi të jetë i aftë të përshkruajë se si kanë evoluuar pamjet e ndryshme të sistemit nervor
- b. Nxënësi të jetë i aftë të identifikojë sistemin nervor qendror dhe pjesët e tij përbërëse
- c. Nxënësi të jetë i aftë të identifikojë sistemin nervor periferik dhe nënndarjet e tij

Një objektivi përmbushet në nivele të ndryshme nga nxënës të ndryshëm. Mësuesi duhet të ketë të qartë nivelet e arritjes së një objektivi nga nxënës/i,-ja si më poshtë:

- a. Aftësia për të identifikuar dhe përshkruar (nivel i ulët intelektual).
- b. Aftësia për të shpjeguar dhe për të analizuar (nivel mesatar intelektual).
- c. Aftësia për të vlerësuar, për të marrë dhe për të mbrojtur qëndrime të caktuara (nivel i lartë intelektual).

Orët mësimore

Programi i psikologjisë është strukturuar në linja që vijnë njera pas tjetrës, por nuk do të thotë se mësimdhënia-mësimnxënia duhet të zhvillohet në këtë renditje gjatë vitit shkollor.

Sasia e orëve mësimore për secilën linjë është rekomanduese. Përdoruesit e programit duhet të respektojnë sasinë e orëve vjetore të lëndës, por janë të lirë të ndryshojnë me 10% (shitesë ose pakësim) orët e rekomanduara për secilën linjë. Domethënë, mësuesi/ja mund të vendosë të përparojë më ngadalë kur ve re se nxënësit e tij, hasin vështirësi të veçanta në përmbushjen e objektivave të linjës, por mund të ecë më shpejt kur nxënësit e tij/saj demonstronjë një përvetësim të kënaqshëm të objektivave. Këtu është me vend të vihet në dukje se nxënësit e gjimnazit janë të familjarizuar relativisht gjerë me linjën e biopsikologjisë: lënda e biologjisë është zhvilluar më parë dhe nxënësit zotërojnë si rregull një pjesë të madhe të informacionit. Në këto kushte mësuesi, pavarësisht se teksti e përmban një njohuri të tillë, vendos vetë se sa kohë duhet të merret me këtë linjë dhe se në çfarë mënyre do të merret.

Në programin e lëndës së psikologjisë afërsisht **60-65% e orëve mësimore gjithsej janë për shtjellimin e njohurive të reja lëndore dhe 40-35% e tyre janë për përpunimin e njohurive** (gjatë vitit dhe në fund të vitit shkollor).

Përpunimi i njohurive

Përpunimi i njohurive përmban:

- a. Përsëritjen brenda një linje të njohurive bazë të tij (konceptet themelore)
- b. Testimin e njohurive bazë.
- c. Integrimin e njohurive të reja të një linje me njohuritë e kapitujve paraardhës.
- d. Integrimin e njohurive të reja me njohuritë e lëndëve të tjera (Ndonëse këto integritime do të përshkujnë zhvillimin e çdo ore mësimore, gjatë përpunimit i duhet kushtuar kohë e posaçme).
- e. Përsëritjen vjetore (Pavarësisht nga ndarja në linja ose në kapituj, lënda duhet parë si një e tërë).

f. Testimin vjetor (nuk është i detyruar).

Në orët mësimore, që i përkasin përpunimit të njohurive, mësuesi zhvillon edhe tema me nismën e tij ose me kërkesën e vetë nxënësve. Këto tema mund të pikënisen nga ngjarje aktuale ose thjesht nga kureshtja e nxënësve.

Veçanërisht gjatë përpunimit të njohurive duhet t'i kushtohet kohë e posaçme kultivimit të:

- Aftësisë së përgjithshme të vetëshprehjes, aftësisë së zgjidhjeve problemore, aftësisë për mendim kritik dhe krijues.
- Aftësive aplikative të lëndës.
- Formimit të qëndrimeve tolerante ndaj diversiteti, gjërave që janë ndryshe nga tona, ato që pëlqejmë zakonisht.

Gjatë orëve të përpunimit të njohurive nxënësve duhet t'u krijohet mundësia të punojnë detyra tematike, projekte kurrikulare, të zgjidhin situata problemore nga jeta etj.

Pjesë e përpunimit të njohurive është rishqyrtimi vjetor, i cili ka për qëllim të nxjerrë në pah dhe të përforcojë konceptet e metodat themelore të kësaj lënde.

7. VLERËSIMI

Të përgjithshme

Vlerësimi i nxënës/it-es përshkon gjithë procesin mësimor dhe shërben për përmirësimin e këtij procesi. Vlerësimi i nxënësit ka për qëllim përcaktimin e ecurisë së nxënësit në përvetësimin e lëndës dhe nota e tij duhet të shprehë pikërisht këtë përparim. Pra nuk kërkohet që nota të shprehë vetë sasinë e njohurive të fituara, por edhe faktin se sa i zbaton nxënësi në diskutime, punë me shkrim, ekspedita njohurite e mësuara në lëndën e psikologjisë.

Vlerësimi mbështetet tërësisht në objektivat e programit lëndor dhe mësuesi nuk ka të drejtë të vlerësojë nxënësit për ato objektiva të arritjes që nuk përshkruhen në program.

Mësuesi zhvillon vetë dhe ndihmon nxënësit të zhvillojnë një larmi mënyrash vlerësimi.

Vlerësimi mund të bëhet individual ose në grup, në klasë ose jashtë saj. Nxënës/i-ja vlerësohet me notë ndërsa demonstroi arritjet e tij me gojë, me shkrim, ose nëpërmjet veprimtarish e produktesh të tjera.

Në punimet e nxënësve me grupe të vogla, mësuesi parashtron peshën e vlerësimit me notë të grupit në tërësi dhe të secilit nxënës në veçanti.

Mësuesi nuk e ka të detyrueshëm vlerësimin me notë të nxënësve në çdo orë mësimore dhe të vendosë nota në regjistër për secilën orë mësimore. Si rregull, nxënësit dhe mësuesit duhet të bashkëbisedojnë lirshëm si partnerë rreth përvetësimit të njohurive të fituara të orëve të kaluara dhe kryerjes së detyrave jashtë klase.

Herë pas here mësuesi/ja duhet të vlerësojë me notë, duke ua bërë të qartë nxënësve që në fillim qëllimin e vlerësimit dhe kriteret e tij.

Mësuesi/ja vlerëson nxënësin me notë për parashtrimet me shkrim në provimet periodike me shkrim dhe në prezantimet me shkrim të punimeve të tij, të zhvilluara vetë ose në grup.

Mësuesi planifikon provime periodike me shkrim për blloqe të gjera orësh mësimore që përbëhen nga një a disa kapituj, të cilët i bashkojnë objektiva të ndërlidhur të të nxënësve. Në përshtatje me qëllimin e vlerësimit me shkrim, ai përdor lloje të ndryshme testesh, që nga minitestet e shkurtër për një objektiv të veçantë të të nxënësve, deri tek ato një orësh; teste me alternativë ose zhvillim, detyra tematike, projekte kurrikulare etj.

Një formë e parashtrimit me shkrim nga nxënësit është dhe provimi përfundimtar.

Një mundësi vlerësimi dhe vetëvlerësimi është portofoli i nxënës/it-es, që është një përmbledhje e punimeve të tij/saj përgjatë një periudhe të caktuar kohe ose gjatë gjithë vitit shkollor për një lëndë të caktuar. Ai mund të përmbajë provime me shkrim, detyra tematike, projekte kurrikulare, fotografi e produkte të veprimtarive kurrikulare. Përzgjedhjet për portofolin bëhen nga nxënësit, mësuesi rekomandon.

Të veçanta

Standardet e përmbajtjes së lëndës së psikologjisë përfshijnë tri elemente të ndërlidhura me njëri-tjetrin: informacionin, aftësitë për aplikimin e tij dhe qëndrimet jetësore të influencuara nga lënda. Të marra së bashku këto elemente përbëjnë bazën për formimit personal dhe për rrjedhojë edhe vlerësimi i arritjeve të nxënësve të pasqyrojë nevojën për të vlerësuar shkallën e përvetësimit të këtyre tri elementeve nga nxënësit.

Fitimi i njohurive (informacioni), i aftësive aplikative dhe zhvillimi i qëndrimeve jetësore realizohen në kushte të ndryshme, si: shtëpi, shkollë, bashkësi etj. Të gjitha këto përbëjnë edhe fushat kryesore, në të cilat jo vetëm fitohen njohuritë dhe aftësitë, por edhe zbatohen ato në praktikë. Për këtë arsye, një mundësi e mirë për të vlerësuar aftësitë intelektuale, në procesin e zbatimit të njohurive dhe të jetesës së shëndetshme, janë projektet, që përfundojnë me një produkt të caktuar, për shembull, me një portofol individual, grupi ose klase.

Mësimdhënia e psikologjisë në shkollën e mesme (aktualisht) kryhet edhe prej mësuesish që nuk kanë një formim e diplomim specifik në fushën e psikologjisë, por janë të formuar në shkencat sociale. Për këtë arsye mësimdhënësit e kësaj lënde të shfrytëzojnë të gjitha mundësitë që u krijohen të diskutojnë, të shkëmbejnë eksperiencat me njëri tjetrin, të vendosin dhe të zhvillojnë kontaktet me psikologët e shërbimit psikologjik shkollor.

Këto hapa do t'i ndihmojnë ata:

- a. Të zotërojnë metodën e kërkimit dhe shkathësitë për të kërkuar në psikologjinë e jetës së përditshme,
- b. Të thellojnë kuptimin që kanë për çështjet psikologjike ose aspektet psikologjike të çështjeve komplekse,
- c. Të lidhin çështjet e psikologjisë me ato të sociologjisë dhe biologjisë së njeriut
- d. Të familjarizohen me këndvështrimin psikologjik të çështjeve tashmë të njohura në këndvështrime të tjera.